

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2242/2022
11.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Ненад Симић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Дирекција Београд, ради утврђења дискриминације, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4833/21 од 22.09.2021. године, у седници одржаној 11.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4833/21 од 22.09.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 92/21 од 30.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужени дискриминаторски поступао према њему, зато што му је исплаћивао пензију у мањем износу од законом предвиђене за период од децембра 2009. године до октобра 2010. године, да суд забрани туженом да даље дискриминише тужиоца и понавља дискриминацију, као и да му накнади трошкове поступка. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4833/21 од 22.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – др Закон) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је право на пензију остварио у оквиру Фонда за социјално осигурање војних осигураника, као војни пензионер и до 31.12.2007. године, то право је остваривао на начин прописан одредбама Закона о Војсци Југославије. Ступањем на снагу Закона о Војсци Србије престале су да важе одредбе Закона о Војсци Југославије којима је било одређено да се пензије усклађују у односу на плате професионалних војника и да прописе о усклађивању пензија на основу овог члана доноси Савезни министар за одбрану (члан 261.), док је чланом 193. став 1. Закона о Војсци Србије прописано да се усклађивање износа пензија војних осигураника остварених до дана ступања на снагу овог закона, као и пензија остварених по ступању овог закона на снагу врши по динамици и на начин утврђен Законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање. Корисницима цивилних пензија је извршено ванредно усклађивање пензија за 11,06% од 01.01.2008. године, на износ пензије који је обрачунат и исплаћен у децембру 2007. године. С обзиром да су у складу са одредбом члана 193. став 1. Закона о војсци Србије, војни осигураници потпадали под општи режим пензијског осигурања од 01.01.2008. године, по наводима тужиоца дискриминаторско поступање туженог према њему као војном пензионеру се огледа у чињеници да му је обрачунавана и исплаћивана пензија на другачији начин од обрачуна и исплате пензија лицима која право на пензију нису остварила по војним прописима, због чега је био принуђен да поводом усклађивања пензија води судски спор. По одлуци Министра одбране од 20.03.2008. године, тужиоцу је пензија увећана за 4,21% и са досуђеним износом по пресуди Првог основног суда у Београду П 9604/15 од 28.01.2016. године, којом је делимично усвојен тужбени захтев овде тужиоца и обавезан тужени да му исплати разлику пензије, постигнуто је укупно увећање тужбеног износа пензије од 11,06%. Ванредно усклађивање пензија које је одређено Закључком Владе Републике Србије 30.10.2015. године, одређено је на висину пензије коју је тужилац остварио у децембру 2007. године и примењено је од 01.01.2008. године. Почев од 01.01.2012.године из надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, сегмент пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника консолидован је у систем пензијског и инвалидског осигурања Републике Србије под условима и на начин утврђен Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр.101/10) и тужени је на основу Уредбе о обиму и начину преузимања имовине, обавеза и запослених од Фонда за социјално осигурање војних осигураника од стране Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање („Службени гласник РС“ 97/11) од 01.01.2012. године, преузео послове обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев као неоснован, закључујући да је након промене прописа и начина усклађивања пензија осигураника Фонда СОВО, дошло до извесног преклапања надлежности и разлике у поступању приликом усклађивања пензија у односу на пензионере из осигурања запослених, будући да су војни осигураници стављени у

идентичан положај са цивилним пензионерима од 01.01.2008. године што је и био циљ Закона о војсци Републике Србије. Тужиоцу је након ступања на снагу Закона о Војсци Србије извршено усклађивање пензија на основу одлуке тадашњег Министра одбране од 01.01.2008. године, које није примењено на друге кориснике пензија (цивилне пензионере), па у том периоду нису били у истом положају. Након што је у судским поступцима, а затим и по Закључку Владе Републике Србије утврђено право тужиоца на ванредно усклађивање пензије, тужени је то усклађивање извршио и тужиоцу исплатио тражене новчане износе, чиме је поступио у складу са својим обавезама, па следом наведеног, тужени није дискриминаторски поступао према тужиоцу исплаћивањем пензије у мањем износу од законом предвиђене за период од децембра 2009. године до октобра 2010. године.

Уставом Републике Србије у члану 21. став 3. садржано је правило о забрани дискриминације којим је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности и друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета. У ставу четврти је прописано да се не сматрају дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима.

По члану 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода предвиђено је да се уживање права и слобода предвиђених у овој конвенцији обезбеђује без дискриминације по било ком основу као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење национално или социјално порекло, веза са неком националном мањином, имовино стање, рођење или други статус, док је чланом 1. Протокола 12. уз Конвенцију прописана општа забрана дискриминације у остваривању сваког права које предвиђа закон. Тако је ставом 1. прописано да ће се свако право које закон предвиђа остваривати без дискриминације по било ком основу, као на пример по полу, раси, боји коже, вероисповести, политичком и другом уверењу, националном или друштвеном пореклу, повезаности са националним мањинама, имовини, рођењу или другом статусу, а у ставу 2. да јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основама као што су наведени у ставу 1.

Законом о забрани дискриминације ("Службени гласник РС", бр. 22/2009, 52/2021) уређује се општа забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од дискриминације. У смислу члана 2. тачка 1. наведеног Закона, изрази "дискриминација" и "дискриминаторско поступање" означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоом прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим

организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства).

Полазећи од садржине уставних и законских норми, као и норми Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, дискриминација представља неједнако поступање или прављење разлике једног лица у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији на основу личног својства лица или групе лица. Уколико неједнак третман није заснован на личном својству, није реч о дискриминацији, већ се евентуално ради о неком другом противправном поступању. Лично својство се обично дефинише као лично обележје лица које одређује његов физички, психолошки, духовни, економски или друштвени идентитет. Идентитет тужиоца није одређен и не зависи од припадности лицима која су право на пензију остварила као војни осигураници, па у том смислу разликовање на које се указује – разликовање у односу на пензионере из осигурања запослених не може се окарактерисати као дискриминација по основу личног својства.

У конкретном случају тужилац је до 31.12.2011. године своје право на пензију остваривао у оквиру Фонда за социјално осигурање војних осигураника и ступањем на снагу Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09 и 101/10) престале су да важе одредбе Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и „Службени лист СЦГ“, бр. 7/05 и 44/05) којима је био уређен начин усклађивања пензија војних осигураника, тако што се усклађивање пензија војних осигураника врши по динамици и на начин утврђен Законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање. Тиме су војни осигураници изменом законских прописа стављени у идентичан положај са пензионерима из осигурања запослених од 01.01.2008. године у погледу начина усклађивања пензија.

Тужени је на основу Уредбе о обиму и начину преузимања имовине, обавеза и запослених од Фонда за социјално осигурање војних осигураника од стране Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање („Службени гласник РС“ 97/11), преузео послове обезбеђивања и спровођења пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника од 01.01.2012. године, односно од тада је из надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, изузет сегмент пензијског и инвалидског осигурања војних осигураника под условима и на начин утврђен Законом о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр.101/10). Тужилац је своје право на исплату разлике пензије остварио у судском поступку (за период од 01.12.2009. године до 30.09.2015. године) и делом на основу Закључка Владе Републике Србије закључењем вансудског поравнања, из чега следи да тужени није неоправданим прављењем разлике и неједнаким поступањем, односно пропуштањем ставио тужиоца у неповољнији положај на основу неког његовог личног својства, исплаћивањем пензије у мањем износу од законом предвиђене за период од месеца децембра 2009. године до октобра 2010. године. Неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, с обзиром да из утврђеног чињеничног стања не следи да је тужени неоправдано ставио тужиоца у неповољнији положај у односу на друга лица према стеченој имовини, односно да је у конкретном случају према тужиоцу неоправдано прављена разлика или неједнако поступано према имовном стању, као личном својству.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић